

30-11-2023

Aftale mellem regeringen og Socialistisk Folkeparti, Danmarksdemokraterne, Liberal Alliance, Det Konservative Folkeparti, Enhedslisten, Radikale Venstre, Dansk Folkeparti, Alternativet og Nye Borgerlige om et forbedret familieretligt system

Partierne ønsker med aftalen at fastholde den familieretlige reforms fokus på barnets bedste og barnets trivsel i brudsituationer og fortsætte arbejdet med forbedringer set fra barnets perspektiv.

Aftalen skal således styrke barnets ret til begge forældre og understrege forældrenes ansvar for at skærme barnet mod deres konflikter. Det er forældrenes pligt at sikre, at barnet ikke gøres til et våben i relationen mellem dem. Derfor skal samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse, i forældreansvarssager i højere grad end i dag stoppes og i de mest udtalte tilfælde, hvor dette er til barnets bedste, have en konsekvens for den forælder, der med vedvarende grundløs chikane forhindrer barnets kontakt med den anden forælder.

Med aftalen sættes der ind med en række initiativer, der på forskellig vis – med konsekvens, øget belysning af sagerne og forebyggelse – skal imødegå chikane, herunder bevidst underminering af den anden forælders tilknytning til barnet.

Barnets trivsel i centrum

Med den familieretlige reform blev det understreget, at hensynet til barnet er altafgørende samtidig med, at der i systemet er fokus på barnets trivsel i hele forløbet. En anden vigtig intention bag reformen var forebyggelse i form af hjælp til konfliktnedtrapping hos forældrene for også på denne måde at beskytte barnet. Partierne ønsker yderligere at skærpe fokus på barnets trivsel og på det forebyggende element samtidig med, at der afsættes midler til at styrke Familieretshusets konfliktnedtrappende tilbud til familierne.

Derfor bliver det i en periode muligt for Familieretshuset at afholde børnegrupper og børnesamtaler i barnets nærmiljø. Placeringen af samtalerne må ikke invadere barnets frirum, såsom barnets skole. Det er partiernes opfattelse, at barnets ret til kontakt med begge sine forældre er central, og at afbrydelse af kontakten mellem barnet og forælderen skader barnet og forælders relation. For at imødegå dette og bedre at kunne støtte barnet, bliver det i nogle sager med aftalen muligt for Familieretshuset i perioden 2025-2027 at gennemføre overvåget samvær i barnets nærmiljø.

Det er vigtigt, at barnet ikke mister tilknytning til den ene forælder under behandlingen af en sag, medmindre der er en børnefaglig begrundelse for at bryde kontakten. Hvis der er tvivl om, hvorvidt et kontaktbevarende samvær kan fastsættes, skal Familieretshuset sideløbende iværksætte sagsbehandling med henblik på hurtigst muligt at træffe en midlertidig afgørelse om samvær, og denne afgørelse skal træffes hurtigst muligt og senest inden 4 måneder efter modtagelse af ansøgningen. Initiativet finansieres via udviklings- og investeringsprogrammet.

I det lys fremgår det også af den ændring af forældreansvarslovens regler om samvær med et barn, som opholder sig på krisecenter med en forælder, der træder i kraft den 1. januar 2024,

at det nøje skal påses, at en krisecentererklæring i nødvendigt omfang godtgør, at opholdet skyldes vold eller trusler herom fra den anden forælder, før erklæringen lægges til grund for en afgørelse om, at der ikke skal være kontakt med barnet. Er det ikke godtgjort med erklæringen, skal det godtgøres på anden vis ved eksempelvis politianmeldelse, skadestuerapport, oplysninger fra børnehuse, andre sagkyndige udtalelser m.v.

For at styrke den forebyggende indsats er partierne også enige om at udbrede adgangen til parrådgivning i perioden 2024-2027 ved at tilbyde en tidlig forebyggende indsats til familier i form af parrådgivning til forældre, der har problemer, de har svært ved at håndtere, men endnu ikke har ført til en beslutning om at bryde med hinanden, og forældre hvis problemer ikke er så udtalte, at eksempelvis de sociale myndigheder støtter familien med forskellige tilbud, eller familien på anden måde får tilbud om fx familierådgivning eller behandling. Parrådgivningen skal styrke forældrenes indbyrdes relation for at modvirke følgevanskeligheder hos børnene.

Forældrenes retssikkerhed skal styrkes og de skal have hurtigere hjælp

Familieretshusets sagsbehandling sker i overensstemmelse med de garantier, der følger af forvaltningsloven, herunder retten til partshøring. For at styrke forældrenes retssikkerhed udvides fristen for, at der skal træffes en midlertidig afgørelse om kontaktbevarende samvær, fra tre uger til fire uger for at sikre rimelige frister for partshøring.

En forældreansvarssag indledes med en ansøgning fra en af forældrene. Forældrenes første møde med Familieretshuset kan være skriftlig eller telefonisk efterfulgt af et fysisk møde. Manglende viden om lovgivningen og processen kan i ansøgningsfasen og før første møde give anledning til bekymring og frustration hos begge forældre og kan være med til at optrappe konflikten til skade for barnet. Partierne ønsker derfor, at der sættes ind med vejledning til begge forældre allerede på ansøgningstidspunktet, herunder ved mulighed for at ringe til Familieretshuset og få juridisk, børnesagkyndig og processuel rådgivning og vejledning. Dette kan medvirke til en mere gennemskuelig proces og i nogle tilfælde, at barnet skærmes for yderligere inddragelse og konfliktoptrapning, fordi sagen helt kan afsluttes. Familieretshuset skal oplyse forældrene om, at denne vejledning findes.

Det er allerede i dag muligt at beskikke en advokat for en forælder under behandlingen af en § 7-sag i Familieretshuset, men denne adgang til advokatbeskikkelse er meget snæver. Derfor er partierne enige om, at mulighederne for at etablere et bisidderkorps for forældre skal afdækkes nærmere, før der tages stilling til, om forældre mere generelt skal have mulighed for at lade sig støtte af uafhængige personer, der har viden om processen for behandlingen af familieretlige sager i Familieretshuset.

Belysning og forebyggelse af samarbejdsschikane og samværsvægning

Sagkyndige erklæringer om forælderens/forældrenes forudsætninger for at tage vare på barnet, herunder ift. at kunne samarbejde med den anden forælder, udarbejdes i dag alene i mindre omfang.

Det er afgørende for partierne, at der så tidligt som muligt sættes ind over for samarbejdsschikane, herunder forældrefremmedgørelse, hvilket bl.a. betyder, at der er behov for at stille skarpt på chikanerende forældre. Derfor øges og udbygges anvendelsen af de sagkyndige erklæringer med aftalen.

Som et forebyggende initiativ udarbejdes en faglig guideline til Familieretshusets håndtering af disse sager, som sætter medarbejderne i stand til at afdække problematikkerne og balancere kompleksiteten med afsæt i barnets perspektiv. Guidelinen udarbejdes af børnesagkyndige psykologer med de nødvendige kompetencer i forhold til forståelse af barnets samlede situation. Formålet er at højne fagligheden og hurtigere kunne afdække, hvorfor der er modstand mod samvær for på den måde at kunne arbejde med familien, inden situationen bliver mere kompleks og fastlåst og sikre, at barnet ikke mister kontakten til den ene forælder.

Samtidig skal det gennem relevant efteruddannelse sikres, at Familieretshuset har de nødvendige faglige forudsætninger for at kunne spotte psykisk vold og forældrefremmedgørelse samt på relevant vis støtte forældrene i at håndtere de udfordringer, psykisk vold medfører for familiens relationer og for barnet.

I nogle sager, hvor der vurderes behov for at igangsætte en børnesagkyndig undersøgelse, kan det være tilstrækkeligt at gennemføre en mindre omfattende og dermed mindre tidskrævende undersøgelse end en fuld børnesagkyndig undersøgelse. Derfor ønsker partierne, at det afdækkes, om der som et supplement til den børnesagkyndige undersøgelse kan udvikles en mindre omfattende undersøgelsesform, der fortsat skal leve op til den nødvendige faglige kvalitet. Og der, hvor der er behov for at gennemføre en fuld børnesagkyndig undersøgelse, skal dette fortsat ske.

Grundig udredning af de komplekse sager er et grundelement med den familieretlige reform. Det er derfor ikke tilfredsstillende, at der alene i en mindre del af sagerne igangsættes børnesagkyndige undersøgelser. Partierne har noteret sig, at dette skyldes en strukturel udfordring med mangel på eksterne private psykologer, og at det betyder ventetid for familierne. Derfor skal Familieretshuset i perioden 2024-2027 hjemtage de børnesagkyndige undersøgelser m.v. Det vil fortsat være muligt for forældre, der er enige om det, at vælge at en ekstern privat psykolog skal varetage opgaven. Denne mulighed skal Familieretshuset oplyse forældrene om.

Samarbejdschikane og forældrefremmedgørelse skader barnet

Partierne er enige om, at forældres varetagelse af barnets bedste bl.a. er at skærme barnet mod deres konflikter, mens en bevidst inddragelse af barnet i konflikten er til skade for barnet.

Partierne ønsker, at samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse, får en helt fremtrædende plads i forældreansvarsloven, og at konsekvens af chikane gøres til et af lovens helt grundlæggende principper. Samtidig er det centralt, at dette princip ikke kommer til at betyde, at en forælder, som har reelle grunde til at afbryde barnets kontakt med den anden forælder, afholder sig fra at gøre det af frygt for at blive beskyldt for samarbejdschikane eller forældrefremmedgørelse.

Aftalepartierne definerer forældrefremmedgørelse som: en forælders bevidste brug og manipulation af barnet i forhold til den anden forælder med det sigte, at den anden forælder mister kontakt med barnet. Forældrene har pligt til at sikre, at barnet ikke gøres til et våben i relationen mellem dem og skærme barnet mod forældrenes konflikter.

Barnets bedste er fortsat det bærende princip i loven, og reaktioner i forhold til samarbejdschikane eller forældrefremmedgørelse må ikke anvendes uden øje for barnets samlede situation. Alle afgørelser efter forældreansvarsloven skal træffes ud fra, hvad der er bedst for barnet, og Familieretshuset og familieretten skal have fokus på, at afgørelser skal medvirke til at sikre barnets trivsel og beskytte barnet mod vold eller anden behandling, der udsætter barnet for skade eller fare, herunder at være vidne til vold.

Samarbejdschikane skader barnet, og at drage klare konsekvenser af samarbejdschikane samt forældrefremmedgørelse handler om at varetage barnets bedste. Det gælder særligt i de få sager, hvor chikane betyder, at den ene af forældrene fremstår som en fremmed for barnet, og kontakten grundløst afbrydes.

Partierne noterer sig, at der med den gældende lovgivning er forskellige redskaber til at imødegå samarbejdschikane. Uanset dette er der behov for, at det i forældreansvarsloven direkte adresseres, at chikane samt forældrefremmedgørelse ikke kan betale sig. Derfor skal chikane samt forældrefremmedgørelse have en selvstændig og tydelig plads i loven, bl.a. ved at begrebet forældrefremmedgørelse introduceres i lovgivningen.

Regeringen forpligter sig til at indkalde aftalepartierne til en gennemgang af lovforslaget vedrørende forældrefremmedgørelse, før lovforslaget sendes i offentlig høring.

Der er i øvrigt enighed om i det videre arbejde med det familieretlige område, herunder i forbindelse med evaluering af den familieretlige reform at have fokus på de såkaldte § 7-sager, herunder om det kan være hensigtsmæssigt, at disse sager kører i et mere enstrengt system.

Aftalepartierne er også enige om at mødes forud for, at finansieringen af de aftalte elementer udløber. Partierne skal i den forbindelse også have en opfølgende status på de gennemførte initiativer.

Økonomi

Med denne aftale afsættes i alt 129,5 mio. kr. til initiativer til styrkelse af Familieretshusets indsatser til børnene samt udbredelse af adgangen til forebyggende parrådgivning, heraf 119,9 mio. kr. i forbindelse med udmøntning af reserven til foranstaltninger på social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet 2024-2027 og 9,6 mio. kr. fra udviklings- og investeringsprogrammet (varige midler).

Tabel 1

Initiativer på det familieretlige område

Mio. kr.	2024	2025	2026	2027	I alt
<i>Samlede initiativer på det familieretlige område</i>					<i>129,5</i>
Børnesagkyndige undersøgelser mv. i Familieretshuset	7,5	9,3	12,5	14,3	43,6
Overvåget samvær i barnets nærmiljø	-	6,3	6,8	6,8	19,9
Hurtigere hjælp til familierne	-	-	15,1	8,3	23,4
Børnegrupper og børnesamtaler i barnets nærmiljø	-	2,0	7,5	7,5	17,0
Efteruddannelse af medarbejdere i Familieretshuset	1,5	1,5	-	-	3,0
Konfliktnedtrappende tilbud	1,5	1,5	-	-	3,0
Pulje til forebyggelse af skilsmisser	10,0	-	-	-	10,0
Frist for midlertidige afgørelser	2,4	2,4	2,4	2,4	9,6